

GDPR

ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

V PRAXI ŠKOL

- ▶ povinnosti škol a školských zařízení jako správce osobních údajů
- ▶ vzory pro plnění povinností
- ▶ souhlas se zpracováním osobních údajů
- ▶ zveřejňování osobních údajů v prostředí škol a školských zařízení
- ▶ předávání osobních údajů žáků třetím osobám
- ▶ kamerové systémy ve školství

Eva Janečková

GDPR

ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

V PRAXI ŠKOL

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována ani šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Edice Právo pro praxi

JUDr. Eva Janečková

GDPR – Řešení problémů v praxi škol

Vydala GRADA Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
tel.: 234 264 401, fax 234 264 400
www.grada.cz
jako svou 7497. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí
Sazba Jan Šístek
Odpovědná redaktorka Ing. Michaela Průšová
Počet stran 352
První vydání, Praha 2020
Vytiskla Tiskárna v Ráji, s.r.o., Pardubice

© **Grada Publishing, a.s., 2020**
ISBN 978-80-271-1354-5 (ePub)
ISBN 978-80-271-1353-8 (pdf)
ISBN 978-80-271-2579-1 (print)

Obsah

Seznam použitých pojmů	9
Seznam zkratek	11
Úvod	13

I. OBECNÁ ČÁST

1 Základní pojmy používané v oblasti ochrany osobních údajů	19
2 Základní zásady Obecného nařízení (GDPR) a jejich odraz v povinnostech	33
2.1 Zásada zákonnosti, korektnosti a transparentnosti	33
2.2 Zásada účelového omezení	40
2.3 Zásada minimalizace údajů	40
2.4 Zásada přesnosti	42
2.5 Zásada omezení uložení	43
2.6 Zásada integrity a důvěrnosti	45
2.7 Zásada odpovědnosti	46
3 Práva subjektu údajů	47
3.1 Právo na informace	48
3.2 Právo na přístup k osobním údajům	73
3.3 Právo na opravu a doplnění	75
3.4 Právo na výmaz	78
3.5 Právo na omezení zpracování	82
3.6 Právo na přenositelnost	84
3.7 Právo vznést námitku	87
3.8 Právo nebýt předmětem žádného rozhodnutí založeného výhradně na automatizovaném zpracování, včetně profilování	89
3.9 Právo podat stížnost u dozorového úřadu	91
3.10 Výkon práv	92

4	Souhlas se zpracováním osobních údajů	95
4.1	Základní parametry souhlasu se zpracováním osobních údajů	95
4.2	Souhlasy ve školství	99
4.3	Souhlas žáků	106
5	Záznamy o činnostech	109
6	Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů	187
7	Smlouva o zpracování osobních údajů	205
8	Zabezpečení osobních údajů	219
9	Porušení zabezpečení osobních údajů	225
10	Směrnice o zpracování osobních údajů	235
11	Pověřenec pro ochranu osobních údajů	247
12	Dozorový úřad	257
13	Sankce	263

II ZVLÁŠTNÍ ČÁST

1	Přijímání dítěte ke vzdělávání	271
1.1	Mateřská škola	271
1.2	Základní škola	283
2	Poskytování osobních údajů třetím osobám	291
2.1	Poskytování osobních údajů při kontrole České školní inspekce	291
2.2	Poskytování osobních údajů Policii ČR	293
2.3	Předávání osobních údajů žáků pojišťovnám	295
2.4	Spolupráce školy a OSPOD	296
2.5	Předání osobních údajů žáka při jeho přestupu na jinou školu	298

3	Pověření k vyzvedávání dítěte	301
4	Vzájemné povinnosti mezi zákonnými zástupci a školou při předávání osobních údajů	305
5	Zveřejňování a zpřístupňování osobních údajů	311
5.1	Zveřejňování smluv podle zákona o registru smluv a ochrana osobních údajů ...	311
5.2	Ochrana osobních údajů při poskytování informací	318
5.3	Povinnost mlčenlivosti a ochrana osobních údajů	327
6	Kamery se záznamem ve školství	331
6.1	Důvody pro instalaci kamerového systému	332
6.2	Zákonné důvody	333
6.3	Zákoník práce	336
6.4	Práva subjektu údajů	337
	Závěr	341
	Seznam použitých materiálů a odborné literatury	343

Seznam použitých pojmů

Obecné nařízení (GDPR)	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (General Data Protection Regulation)
osobní údaje	veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě – o subjektu údajů
správce	fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů; jsou-li účely a prostředky tohoto zpracování určeny právem Unie či členského státu, může toto právo určit dotčeného správce nebo zvláštní kritéria pro jeho určení
subjekt údajů	identifikovatelná fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, např. jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby
souhlas	jakýkoli svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle, kterým subjekt údajů dává prohlášením či jiným zjevným potvrzením své svolení ke zpracování svých osobních údajů
porušení zabezpečení osobních údajů	porušení zabezpečení, které vede k náhodnému nebo protiprávnímu zničení, ztrátě, změně nebo neoprávněnému poskytnutí nebo zpřístupnění přenášených, uložených nebo jinak zpracovávaných osobních údajů
adaptační zákon	zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů upravuje v souladu s Nařízením některé oblasti specificky pro Českou republiku

zpracovatel	fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který zpracovává osobní údaje pro správce
zpracování (osobních údajů)	jakákoliv operace nebo soubor operací s osobními údaji nebo soubory osobních údajů, který je prováděn pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromáždění, zaznamenání, uspořádání, strukturování, uložení, přizpůsobení nebo pozměnění, vyhledání, nahlédnutí, použití, zpřístupnění přenosem, šíření nebo jakékoliv jiné zpřístupnění, seřazení či zkombinování, omezení, výmaz nebo zničení
zvláštní kategorie osobních údajů	osobní údaje, které vypovídají o rasovém či etnickém původu, politických názorech, náboženském vyznání či filozofickém přesvědčení nebo členství v odborech, genetické údaje a biometrické údaje zpracovávané za účelem jedinečné identifikace fyzické osoby údaje o zdravotním stavu či o sexuálním životě nebo sexuální orientaci fyzické osoby
Sbor (Skupina WP29)	pracovní skupina pro ochranu fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů zřízená směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995
dozorový úřad	Úřad pro ochranu osobních údajů
pověřenec (DPO)	osoba dozorující u správce či zpracovatele zpracování osobních údajů
posouzení vlivu (DPIA)	posouzení pravděpodobného rizika zamýšleného zpracování

Seznam zkratk

- kontrolní řád** – zákon č. 255/2015 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů
- občanský zákoník** – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- školský zákon** – zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- správní řád** – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 48/2005 Sb.** – vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o ochraně veřejného zdraví** – zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o Policii ČR** – zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o registru smluv** – zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění pozdějších předpisů
- zákon o sociálně-právní ochraně dětí** – zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- zákon o svobodném přístupu k informacím** – zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů
- zákoník práce** – zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Směrnice 95/46/ES** – Směrnice Evropského parlamentu a rady č. 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volným pohybem těchto údajů

Úvod

Dne 27. dubna 2016 schválil Evropský parlament konečnou podobu Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Obecné nařízení (GDPR) měly členské země do 6. května 2018 převést do vnitrostátní legislativy, platit začalo od 25. května 2018.

Toto nařízení nahradilo starou právní úpravu obsaženou ve Směrnici Evropského parlamentu a rady č. 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volným pohybem těchto údajů (dále jen „Směrnice 95/46/ES“), která ukládala členským státům, aby ji promítly do tří let do svých právních řádů. Svoje zákony s ní musely samozřejmě harmonizovat i státy, které se chtěly stát členy Evropské unie. Směrnice však pocházela již z roku 1995, a byla tedy 22 let stará. V těchto letech došlo k prudkému rozvoji informačních technologií, ke změnám v kategoriích nejčastěji zpracovávaných osobních údajů, i k určitému smazání hranic mezi státy. Proto vyvstala potřeba úpravu zmodernizovat tak, aby kladla limity pro zpracování osobních údajů v oblastech, kde došlo k největšímu rozvoji a ke zpracování velkého množství osobních údajů, někdy i citlivých (podle nové terminologie „osobních údajů zvláštní kategorie“). Jedná se zejména o oblast marketingu, monitorování a profilování.

Směrnice 95/46/ES nebyla přímo aplikovatelná, byla do právních řádů jednotlivých států implementována národními zákony, které se v mnoha oblastech značně lišily. Cílem nové právní úpravy proto bylo i sjednocení.

V České republice se ochranou osobních údajů zabýval zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon byl částečně zrušen Obecným nařízením (GDPR). Poslední ustanovení byla zrušena ke dni 24. 4. 2019, kdy nabyl účinnosti zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, tedy tzv. adaptační zákon, který upravuje v souladu s Obecným nařízením (GDPR) některé oblasti specificky pro Českou republiku.

Tento zákon však není obecným zákonem, který by komplexně upravoval oblast zpracování osobních údajů v České republice, jak se někteří domnívají. Týká se především některých specifických oblastí, zmocňuje výslovně některé orgány ke zpracování osobních údajů a stanoví zvláštní podmínky při plnění některých povinností. Je to tedy

pouze doprovodným zákonem, který je vždy třeba aplikovat současně s Obecným nařízením (GDPR).

Současně se zákonem o zpracování osobních údajů nabyl účinnosti i zákon č. 111/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zpracování osobních údajů. I tento zákon přináší některé změny, které se dotknou škol a školských zařízení. Jedná se zejména o novelu zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, do něhož byla vyložena nová povinnost. Do ustanovení § 64 byly mimo jiné vloženy následující odstavce:

„(4) Vykonávají-li určení původci spisovou službu v elektronické podobě v elektronickém systému spisové služby, vedou jako samostatnou funkční část evidenční pomůcky jmenný rejstřík v elektronické podobě určený pro automatické zpracovávání údajů o odesílatelích a adresátech dokumentů evidovaných v evidenční pomůcce a jiných osobách, jichž se dokumenty evidované v evidenční pomůcce týkají. Vykonávají-li určení původci spisovou službu v listinné podobě, mohou vést jako samostatnou funkční část evidenční pomůcky jmenný rejstřík v listinné podobě určený pro zpracovávání údajů o odesílatelích a adresátech dokumentů evidovaných v evidenční pomůcce a jiných osobách, jichž se dokumenty evidované v evidenční pomůcce týkají.

(5) Určení původci vedou ve jmenném rejstříku o odesílateli dokumentu, adresátu dokumentu nebo jiné osobě, jíž se dokument týká, alespoň

a) jméno, popřípadě jména, a příjmení, jde-li o fyzickou osobu,

b) jméno, popřípadě jména, a příjmení, popřípadě dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se zpravidla k této osobě nebo druhu podnikání, jde-li o podnikající fyzickou osobu nezapsanou v obchodním rejstříku,

c) obchodní firmu nebo název, jde-li o podnikající fyzickou osobu zapsanou v obchodním rejstříku nebo právnickou osobu,

d) identifikační číslo osoby, pokud bylo přiděleno,

e) identifikátor datové schránky, pokud byla zřízena, a

f) bezvýznamový identifikátor pro potřeby výkonu spisové služby, pokud byl určeným původcem přidělen.

(6) Určení původci mohou vést ve jmenném rejstříku o odesílateli dokumentu nebo adresátu dokumentu, který je fyzickou osobou, a o jiné fyzické osobě, jíž se dokument týká, aniž by byl vyžadován jejich souhlas, údaje spadající do minimálního souboru osobních identifikačních údajů jedinečně identifikujících fyzickou nebo právnickou osobu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího rámec interoperability, nejde-li o údaje podle odstavce 5.

(7) Určení původci stanoví nejvýše tříletou skartační lhůtu pro údaje o fyzické osobě vedené ve jmenném rejstříku počínající běžet předáním dokumentů a spisů, ke kterým se údaje o fyzické osobě vztahovaly, nebo archivu nebo jejich zničením.

(8) Určení původci jsou oprávněni využívat pro účely vedení jmenného rejstříku údaje o odesílateli dokumentu, adresátu dokumentu nebo jiné fyzické osobě, již se dokument týká, pokud je jejich zdrojem jimi vedený spis.“

Tento jmenný rejstřík má mimo jiné být zásadní pomůckou pro realizaci práva subjektu údajů na přístup k údajům.

Základní povinnosti a práva jsou však nezměnitelná a zůstávají upravena v Obecném nařízení (GDPR) pro všechny členské země stejně.

Obecné nařízení (GDPR) se dotýká velmi podstatně chodu škol a školských zařízení, které zpracovávají velké množství osobních údajů, také zvláštní kategorie osobních údajů, a vzhledem k tomu, že se jedná o osobní údaje dětí, je na místě řešit jejich zpracování velmi obezřetně s velkým důrazem na zabezpečení těchto údajů.

V praxi škol a školských zařízení vznikla celá řada otázek, zejména ve vztahu k nakládání s fotografiemi, při zveřejňování osobních údajů či předávání údajů třetím osobám. Velmi často dochází k neshodám mezi názory Úřadu pro ochranu osobních údajů, názory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a názory odborné veřejnosti.

Vzhledem k tomu, že s účinností Obecného nařízení (GDPR) nedošlo ke změně základní legislativy v oblasti školství, není ani oblast zpracování osobních údajů ve školách a školských zařízeních zásadně odlišná od předchozí praxe. Je však třeba uvědomit si některé skutečnosti, které byly v přechozích letech opomíjeny, a zapracovat nové instituty.